

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálhoz kérvény:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4
Egyben hirtelen kérvény:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5
Vagy postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 9.

Csáky szalmája.

Vannak még mindig Magyarországon alakzatok, a kik a tanítást, a közoktatást Csáky szalmájának nézik; holott ma a közoktatásügyi minisztert Apponynak hívják.

A tanítás a legnemesebb jócselekedetek egyike, ha megfelel nevének; közönleges család, ha csak álarcául szolgál más céloknak.

Ujabbán mind jobban terjesztik a jelszót, hogy az iskola ismeretközlő munkásságát folytatni kell az életben is. Gyapartítani kell felebarátaink szellemi kincsét, széles körben szétszórni a tudomány vívmányait, emelni azok szellemi színvonalát, a kiknek sorsuk mostohasága lehetetlenné tette a behatóbb tanulást. Ezt az ismeretközlést elnevezték szabad tanításnak, ami annyit jelent, hogy ez az iskolán kívüli ismeretközlés nincs tantervhez, vizsgákhoz, kalkulushoz kötve, akkor tanul mindenki és annyit, a mikor és a mennyihez kedve, hajlama, ideje van. Teljes a tanszabadság.

Szép, fölemelő eszme. A szabadság

sehol sem olyan drága kincs, mint a szellemi világban a levegő, az éltető nap-sugár, a mely nélkül nincs élet, nincs fejlődés. A szellemi téren a szabadságot meg kell óvnunk minden támadás ellen.

A tanszabadságot senki sem veszélyezteti, senki sem támadja inkább, mint a ki ürügynek tekinti mellékes célok megvalósítására. Jó céget csinál belőle, hamisítványok forgalomba hozatala végett. Szabad tanítani, mondják; tanítsuk tehát azt, ami előmozdítja a mi érdekeinket. Így került a szabad tanítás fogalma alá az erkölcs tagadása, a haza kigunyolása, a munkakerülés dicsérete, meg még egy-néhány hasonló jelszó, a melyek tudvalevőleg alkalom adtán ezer és ezer ember kezéből ütök ki a kenyeret s néhány ingyenélő zsebeit tömök meg. A rombolás elveit hirdetik, éretlen stréberek kiforratlan zöldsegeit adogatják be tudomány gyanánt a tudatlanok a még tudatlanabbaknak s a szabad tanítás jelszava alatt Csáky szalmájává teszik a közművelődést. Annyit csip el mindenki az igazságból, a mennyit csak tud.

A szabad tanítás hirhedt pécsi kongresszusa, a hol Prohászka vezetése alatt a keresztény tudósok alaposan kiporolták

az üres jelszavak madárijesztőit, felnyitotta az illetékes körök szeméit. A szabadság örve alatt itt közönséges méregkeverés kezd folyni. Az iskolába nem férköznek be, csinálnak hát maguknak iskolát, a melyben minden ellenőrzés nélkül garázdálkodhatnak s kompromitálhatják tudatlanságukkal a tudományt, önhittségükkel a tanítói hivatást, tendenciájukkal az igazi haladást. Ennek a garázdaságnak véget kellett vetni s Csáky szalmájának kis és nagy tolvajaira rákoppint Apponyi.

A szabad tanítás ügyét nem veszítheti szem elől az állam. Emlékirat készül, melynek alapján az államnak biztosítottatik a főfelügyeleti jog s a hol a tanítás az erkölcsbe, az ország alkotmányába vagy a törvénybe ütközik, az illető tanfolyamot vagy előadás sorozatot a miniszter betilthatja.

E miatt van most sirás és fogak csikorgatása, akár csak a népoktatási törvény tárgyalása alkalmával lármáztak Vajdáék és Hlinkáék. Most Jakabék hányják a tajtékot. Miért? Hiszen az csak természetes dolog, hogy erkölcstelenséget hirdetni tilos. E miatt ugyan fel nem háborodhatik más, mint a kinek az erkölcstelenség, a hazafiatlanság hirdetése:

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Az Örökimádás-templom.

A Múzeum körüli fordulónál, mint egy hatalmas utmutató, égbetörő hóféhér torony tűnik szemünkbe. A közlekedés könnyű, végig-haladunk az Üllői-úton, csakhamar előttünk áll az Örökimádás temploma azzal épülettömbbel, mely a szentélyt kétoldalt átkarolja. A templom építésénél a legnagyobb nehézségekkel kellett leszámolni. A telek beékelődése az Örökimádás zárda klauzularis követelményei, az Oltáregyesület gyakorlati szempontjai mind megnehezítették az ügyis szűk helyre szorított templom helyrajzi diszpozícióját. De a templom megalkotója Aigner Sándor, ritka talentummal oldotta meg mind e nehézségeket, úgy, hogy sem a gyakorlati cél, sem az eszétikai hatás nem szenvedett.

A templom hossza 47 méter, belső szélessége a mellékhajókkal 13 és fél méter, a főhajó és a szentély szélessége 9 méter, a hajó magassága 16 és fél méter, a torony magassága 58 méter. A zárda és az oltáregyesületi háznak a templommal és így a két szárnyépületnek egymással két közlekedő

pontja van. A szárnyépületek első emeletéről két oldalt lépcsőzetesen felfelé menő folyosó vezet a templom zenekórusára. Ezen fedett lépcsőfolyosó oldalt három íves nyitott loggia a fölszínen is összeköti az épületeket egy-egy mellékajton át a templommal.

A hal épületszárnyban az oltáregyesület irodája, tanácskozótermei, kápolnája és munkatermei, valamint a lelkiigazgatózó nők lakosztályai, ebédlő- és társalgótermei foglalnak helyet. A jobb szárnyat teljesen a zárda és annak magánkápolnája foglalja le.

A templom főhomlokzata és tornya, mely sóskuti kőből van építve, szépen tagozott külsővel bír. Főkapuzata díszes faragásokkal van ellátva. Az örömmezőben egy féldombormű a templom titulását, a legméltóságosabb oltárszentséget ábrázolja: közepén egy monstrancia, előtte kétoldalt levő baldachin alatt a felséges uralkodópár védőszentjei láthatók, jobbról szent Ferenc és balról szent Erzsébet asszony legendás rózsáival. A portálé fölött 20 méter magasságban egy körüljáró galéria húzódik végig. Innen fejlődik ki a főtoronyban levő harangház és díszesebb kiképzésben a latern kősisak.

A husz méter magas galériából a főtorony-

ban levő harangházhoz jutunk. A harangokat Tömör Károly cs. és kir. asztalnok és ómoravicai Heinrich Ferencné Tömör Eugénia öntette Bor Károly tiszteletére.

A harangházból átjutunk a zenekórusra, ahol az orgona emelkedik gótikus fakeretben. Az orgonára mely 10 500 koronába kerül, boldogult Desewfy Sándor csanádi püspök 5000 koronát adományozott.

A galéria alatt fejlődnek ki a melléktornyocskák és a galéria sarkai négy sarokfia.

A templomba kettős ajtó vezet. Egy csarnokba jutunk, melynek két oldalán ráccsal elkerített kápolnaszerű fülkék vannak szembenéző ablakrözsákkal. Utcai oldalán szintén egy festett üvegablak látható, mely boldogult Andrásyt ábrázolja. A királyné szobra, mely eddig a nemzeti muzeumban volt elhelyezve, Kltöz Herman bécsi tanár alkotása. A fejedelmi alak egy sirenlekszerű gótikus kápolnából lép elő; az építész ezzel az architektonikus háttérrel szerencsésen oldotta meg azt a nehézséget, hogy ezt a modern szobrászi alkotást egy gót templom stíljével összhangba hozzon. A szobor a legsikerültebb Erzsébet-szobrok egyike; technikája érvényre hozza a fény- és árnyhatást, miáltal a szobor több levegőt nyer.

Gerstenbrein Tamás és Társa

szobrász és kőfaragó mester

Nagyvárad, Rákóczi-út 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagy raktárát: Saját készítményü márvány, gránit, syenit, labrador Siremlékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi sírboltok s sírkövekrenoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és **sírkőgyár.**

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.

Közponri iroda Nagyszében Fleischer u. 17.

Fióktelepek:

Déva. Kolozsvár. Bánpatak

kenyérkereset. Hja kérem, a tolvajoktól is elveszik a kenyérkeresetüket.

Maradjon a tanítás az, a mi: ismeretek közlése, felvilágosítás, művelés, tökéletesítés. Hála és elismerés az önzellen férfiaknak, a kik e téren önzellenül működnek; megérdemlik, hogy a közjük tolaikodó vásári szélhámosokat a kormány erélye ártalmatlanná tegye. Mert tanítani nagy és nemes dolog; de más a tanítás és megint más a közönséges hazudozás.

*

Közös minisztertanács Budapesten.

Ma a miniszterelnöki palotában közös minisztertanács lesz. Aehrenthal báró külügyminiszter elnöksége alatt. Erre a minisztertanácsra az összes érdekelt osztályok és közös miniszterek Budapestre érkeznek. Báró Aehrenthal külügyminiszter, Gagern báró kíséretében tegnap este 9 óra 5 perckor érkezett a fővárosba. A külügyminiszter a királyi várpalotában fog lakni. Ugyancsak este 9 óra 5 perckor érkeztek Schönauich közös hadügyminiszter, Beck báró osztrák miniszterelnök és Burián közös pénzügyminiszter, aki egyenesen Boszniából jött. A közös minisztertanács főleg a delegációk elé terjesztendő közös költségvetés megállapításával fog foglalkozni. De szóba fog kerülni a nemzetközi helyzet és a boszniai alkotmányos mozgalom is.

Barkóczy marad. Bejárta egyes lapokat a hír, hogy *Barkóczy* bárót áthelyezik a közép iskolai ügyosztály éléről más ügyosztály élére. Sajnálkozással olvasta ezt a közoktatásnak minden barátja, mert annak jele volna, hogy illetéktelen kezek befolyása ma is belenyúl a közoktatásügyi miniszteriumba s a politikát keveri bele a közoktatási kérdésekbe, még pedig a gyűlölet, az üldözés, a terror politikáját. Örömmel értesülünk, hogy ezek a hírek minden alapot nélkül-

löznek, Barkóczy báró megmarad hivatalában, amelybe valóban nehéz volna olyan egyént találni, ki őt pótolni tudná. A távozásáról szóló hír csak egyes lapok óhaja volt, amely azonban egyelőre — és remélhetőleg még igen soká — csak az ő óhajuk marad.

A bejelentési hivatal Nagyváradon.

— A főkapitány előterjesztése. —

A modern városok rendszetének egyik kelléke a kellő nyilvántartás, amely csak a bejelentési hivatal által érhető el.

Nagyváradon már évtizedek óta készülnek felállítani a bejelentési hivatalt, de a terv kivitele mindig halasztást szenvedett. Egy ízben már be is volt állítva a szükséges költség a város budget-tervezetében, de a törvényhatóság törülte, nem azért, mintha nem látta volna a hivatal szükségét, hanem csupán a költségek miatt.

Eleméry Ferenc tb. főkapitány most elkészítette az egész tervezetet, de ez valószínűleg ismét az előbbi sorsára jut, mert mintegy 16000 korona költséggel járna. Pedig a bejelentési hivatal felállítása elől már nem sokáig térhet ki Nagyvárad városa.

A most előterjesztett tervezet és javaslat lényege a következő:

Az általános bejelentési kötelezettség elvén alapszik a javaslat, bevonva a cselédeket, kórházi betegeket, intézeti lakókat és a letartóztatott egyéneket is. Csak így látja jól szervezve a bejelentő hivatalt és ez a rendszer az adókötelesek pontos összeírásához is a legbiztosabb eszköz, ami a városnak tekintélyes összeget megtérít és javítja a bünyügyi rendszert.

A hivatal szervezetéhez 5000 koronát irányzott elő a város szegényügyi bizottsága. A tervezet készítője szerint ez az összeg kevés, mert 2 emberrel a hivatalt vezetni nem lehet. A legtakarékosabb számítás szerint is 10 ezer

korona kell. A hivatal személyzetét így állítja össze a javaslat: 1 főnök r. alkapitányi rangban 2450 korona fizetés, 600 korona lakbérrel, 1 főnökhelyettes fogalmazó 1760 korona fizetés 400 korona lakbérrel, 1 írnök 1620 korona fizetéssel, 2 napidíjas egyenkint 710 korona fizetéssel és 3 ellenőr 1050 korona fizetéssel. Ez utóbbiak a bünyügyi osztály felhalmozódott teendőit is végeznék, mivel a bünyügyi osztály személyzetssaporitása már mulhatatlan szükségé vált. A főnököt és a helyettesét a főispán nevezné ki. A hivatal berendezésére 2000 koronát irányoz elő a javaslat. Helyisége már van, a rendőrség II. emeletén az iparügyosztály mellett két nagy szoba. A bejelentés határideje 24 óra, értesítési díj helyben 30 fillér.

A javaslat szükségesnek tartja, hogy a törzsszeirást a novemberi költözés után ejtsék meg s a hivatal életbeléptetését 1909. január 1-re tervezzi. A bejelentési hivatal a szervezés évében 16590 korona költséget igényel, állandó költség 14590 korona lesz. A bejelentési hivatal ügye az októberi közgyűlés elé kerül.

Az örökimádás templom felszentelése.

Fenséges ünnepek keretében történt meg kisasszony napján Budapesten az örökimádás templomának felszentelése. Az ünnepség jóval felülmulta egy templom felszentelési ünnepséget. Ünnepeket mondhatni az egész főváros elkezdve a legmagasabb köröktől a legalsóbb néposztályig.

A felszentelési ünnepségről a következőket adjuk:

Már reggel hét órakor élénk sürgés-forgás volt az Üllő-uton.

A rendőrség nagy apparatussal vonult ki, hogy a tömeget a délelőt 11 órai első miséig távol tartsa a templomtól.

Pont fél nyolc órakor érkezett meg a templomot felszentelő dr. Kohl Medárd püspök.

A kápolna, melyből a királyné alakja kilép, háttérben aranyozva van. Oromzatán a magyar korona látható, a kápolnától kétoldalt pedig a magyar és bajor címer tűnik a szemlélő elé. A felirásos kőbe e szavak vannak vésva: Erzsébet királynénak, teledhetetlen kegyes urnőjüknek örök hálájuk jeléül: báró Nopcsa Ferenc, gróf Festetich Mária, Ferenczy Ida.

Erzsébet királyné emlékszobra a tulsó kápolnában levő szent kereszt oltára felé fordul. (Ez az oltár Thurn-Taxis hercegnő ajándéka, kinek bronz cimere egy márványlapon látható.) Az oltár közepén a Fadrusz-féle feszület mintájára készült márványfeszület emelkedik, melyet az ablaközsa szines üvege misztikus fénybe burkol. Az utcai rész festett ablakaja a Mater Dolorosát ábrázolja. A világítás a kápolnába kifejezésteljes. Az előcsarnok közepén egy csillár függ alá. Ez a templom egyedüli csillára. A főhajóban és a szentélyben ilyen nem alkalmazott az építész, hogy az imádásra kitétt Oltáriszentséghez szabadon juthasson el az imádkozó tekintete.

A főhajóba érve, rögtön élénk tűnnek a csucsívek szép arányai. A templomnak két cson-

ka folyósószerű mellékhajója van; ezek felett két oldalt karzatok emelkednek, melyet csucsívekkel áttört pillérek tagoznak.

A templom legfőbb disze a kilenc méter magas főoltár, melynek hatásos szilhouettje már az előcsarnokban magára hívja a templomba lépő figyelmét. E remekmű öfelségének a királynak ajándéka. Tuciscei karszti márványból készült: a márvány színe sárgás fehér, amelyen diszkrét aranyozás szép változatos fényhatást idéz elő. A mensa felett emelkedik a predella, közepén a baldachin, mely előtt négy méter magasságban az imádásra kitétt oltáriszentség trónol a magyar papság által ajándékozott díszes monstranciában. A szentség felett kilenc méter magasságig emelkedik a díszes faragványokkal áttört gót baldachin. Az oltár két oldaláról félköralakban lépcsők vezetnek fel a szentséghez, melyet az oltár háta mögött lehet a baldachin alá kitenni. A lépcsők aljánál két hatalmas kandeláber látható. Az oltár két sarkán levő kisebb baldachinok alatt két imádkozó angyal tűnik fel. Kissé lejjebb aranyozott háttérrel Trinchieri szobrásznak két éneklő angyala írott szalaggal (Spruchbond) és két ze-

nélő angyala hárfával és mandolinna. Az oltár maga Seenger Béla budapesti kőfaragó műve, előállítás költsége 58.000 korona.

A templomhajó jobboldali szögletében, mely az apácakórus rúcszatával érintkezik, emelkedik a szószék, mely szintén karszti márványból való. Heinrich Aladár ajándéka. A szószék megfelelő magasságban van, úgy hogy a templom jó akusztikája mellett a szónok hangja a földszinten és a karzaton levő közönségnél egyaránt érvényre jut.

A templom festése ornamentális. Elvileg arra kellett törekedni, hogy a templom kellő világítása megmaradjon. Ezért úgy a falfestés, mint az ablakfestmények világos színeket mutatnak.

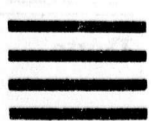
A templomba belépőt legközelebről a festett üveglakok bilincselik le. Ablakokat készítették: a gróf Almásy család, a herceg Esterházy család, gróf Festetich Tasziló és neje, Romhányi Kiss Aladár és neje Eszter. Tömörly Gizella, a gróf Széchenyi család, gróf Zichy Nándor és neje, a gróf Wenckheim család.

A templom berendezése a modern igényeknek megfelelő. Mindenekelőtt a higiénia köve-

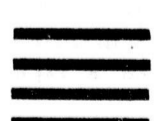
Rákóczi-út
Oláry-ház

TANKÖNYV

és iskolaszert szükségletünket szerezzük

SEBŐIMRE

könyv és papirkereskedésében Nagyváradon Rákóczi-út.

Rákóczi-út
Oláry-ház

A felszentelő püspököt Berger Márk kanonok, Csárszky István primási titkár, Haliczky Zoltán szentszéki jegyző és Breyer István szertartásmester, udvari papok kísérték. Dr. Kohl Medárdot az Oltáregyesület épeletének kapujában Lanter Károly apát, várplébános, Glattfelder Gyula, dr. Hanauer István, Kurz Vilmos és Krizsán Mihály plébánosok, Pokorny Emmanuel, Fischer Agoston, Medits Nándor, Reviczky Aladár, dr. Saly László, Makay Lajos és mások fogadták.

A püspök körmenetileg vonult fel az ideiglenes kápolnába, ahol magára vette az előírt egyházi ruhákat; fehér palástot és infulát.

Ezután kezdetét vette a felszentelési szertartás a hivatalos előírások szerint. A szertartás déli 11 óráig tartott. Pár perccel 11 óra előtt már fel volt diszítve az oltár arra, hogy bemutassák rajta az Urnak az első szent misét.

Tizenegy óraor nyílt meg a templom a közönség részére. Pár perc alatt megtelt a templom közönséggel. Ott láttuk: Rakovszky Istvánt a képviselőház alelnökét, dr. Bárczy István polgármestert, herceg Esterházy Miklóst, herceg Esterházy Ferencet, gróf Cziráky Antalt, gróf Csekonic Endrét, Lukcs-Fábray miniszteri tanácsost, dr. Baránszky Gyula főv. biz. tagot, dr. Zempéry Istvánt, dr. Hindy Zoltánt, több egyetemi tanárt és más közéleti kiválóságot.

Pár perccel tizenegy óra után megkezdődött az ünnepélyes szent mise, melyet dr. Kohl Medárd püspök celebrált. A misén Kanter, Kurz és Krizsán plébánosok, Berger Márk kanonok, dr. Pokorny Emmanuel, dr. Hanauer István, dr. Glattfelder Gyula, Fischer Agoston és a templom felszentelésén jelen voltak segédkeztek a püspöknek. A mise alatt a Reparatrix-apácák énekkara az előírás szerinti chorált énekelte.

A program szerint délután egynegyed hat óraor kellett kezdődnie az ájtatosságnak, de már három óra előtt zsúfolásig tömve volt a templom.

Pont negyed hatkor vonult ki a papság a ragyogó főoltár elé és a Szentlélek segítségül hívása után dr. Prohászka Ottokár székesfehérvári megyéspüspök lépett a szószékre s mindenkit elragadó, tönséges képekben gazdag beszédet mondott. Beszédét azzal kezdte, hogy a bucsuzó, leszakadó szívek emlékéit akarjuk leg-

telményeinek tesz eleget; központi fűtéssel és villamos világítással van ellátva. Padlója egyszerű fehér-fekete kockás, mely egyszerűsége dacára is a templom szinhangulatát jól juttatja érvényre. A főoltár előtt és az emlékcarnok fölkeiben fehér-fekete márvány terrazzo alkotja a templom padozatát.

Ezen idő alatt a műépítész jobb keze Havel Lipót volt, ki az építési munkálatokat vezette, a kőfaragó munkákat Antony István, az ácsmunkákat Lux János, az aeternitfedést az Aeternit Művek cég, a templom boltozatait Bienn János, a bádog-szerelő munkát és fűtést Szepessy Sándor, a burkoló munkát Cristofori Vince, az asztalosmunkát Madary Gábor, a lakatosmunkát Farkas Gyula, a mázólmunkát Fischer és Hartmann cég, az építészeti szobrászmunkát Keszler János, a villanszerelést Barta Károly, a világítótesteket a Magyar Fém- és Lámpaárú-gyár, a hézagmentes padlókat a Magyar Rábic-Vállalat, Saile Antal cég, a padokat és butorokat Rupprick Károly budapesti műasztalos készítette.

A művészi izlés a technikai sikerrel párosulva az Örökimádás templomában egy új ottont is adott a magyar művészetnek. Az áldozatkész katolikus magyar társadalom feladata, hogy a fényes ottont gazdag ajándékaival és újabb művészi alkotásokkal gyarapítsa.

alább birni. Maga az Ur Jézus példáját adta az ember ezen vágyának, mikor az utolsó vacsorán az Oltáriszentséget szervezte: hogy el ne feledjék. A magyar nemzet nem akarta feledni szeretett királynéját, Erzsébetet — tehát emléket állít neki kőben, szoborban, de ahol a hitemel emléket, ott szívtelen szobor nem elég, az ottont állít, melyben ott dobog a Jézus szíve, melyben Erzsébet lelke él. Reméljük örökké boldog — tehát örökimádkozó. Gondolatait a szónok ezután három megkapó képhez fűzte. Azt kívánta s fejtette ki, hogy legyen az Örökimádás-templom szentelt berek, őserdő, melyben Isten közelségét érzik meg a lelkek.

Legyen hegy ebben a lapos világban, hegy, melyen az istenimádó lelkek emelkednek s járnak. Legyen mélységes tengerszem, melynek mélysége buzza-vonzza az embert a mélyebb érzésbe, az elmélyedésbe s az alázatosság és irgalom mélységeibe.

A mély hatást tett szentbeszéd után Prohászka püspök a sekrestyébe ment, ahol magára öltötte az előírt ruhákat és a segédlettel a főoltárhoz vonult, ahol loretói litánia volt, melyet az apácák énekeltek. A litánia után a Reparatrix-apácák leggyakoribb könyörgését, az engesztelő imát mondotta el a püspök a néppel felváltva; majd ezután áldást adott az Oltáriszentséggel. Az Oltáriszentséget visszahelelyezték a tabernákulumba és ezzel az ájtatosságok véget értek.

Erzsébet királyné halála évfordulóján és lelkiüdvéért ünnepélyes gyászmise, melyen ő felsége I. Ferenc József is részt fog venni. A gyászmisét dr. Samassa József bibornok, egri érsek tartja. Erre csak meghívóval lehet bemenni.

A templom felépítése érdekében szerzett érdemeik elismerésül a király Heinrich Aladár nagykereskedőnek és Aigner Sándor műépítésznek a harmadosztályu vaskorona-rendet, Kiss Aladárné szül. Tömöry Gizellának a budapesti Oltáregyesület alelnökének, valamint özv. Heinrich Ferencné szül. Tömöry Eugéniának a másodosztályu Erzsébetrendet és végül özv. Koch Ferencnének az Oltáregyesület titkárának a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

UJDONSÁGOK.

Tizedik évforduló.

Erzsébet királyné áldott emlékét törvénykönyvbe foglaltuk, márványba véste a hálás és áldozat kész nemzet, immár templomot is emelt emlékére, de azonkívül szíve mélyébe rejtette emlékét a nemzetnek minden hü fia — és leánya.

És időnként meggyújtja az emlékek fátylóját — és annak világánál oktatja gyermekeit és unokáit, hogy volt a magyarnak egy királynéja, ki messze földről jött közénk, mégis megértett bennünket, más anyanyelve volt, — mégis magyarrá lett, mikor mindenki ellenségünk volt, ő védőasszonyunk lett és mikor mások áskálódtak ellenünk, ő meghódította uralkodónk szívét — szeretett népének...

Tíz esztendő telt el azóta.

Mennyi utat lelt a kegyelet, mit sirjánál éreztünk, hogy megnyilvánuljon, hogy dicsőíttesse szerette emlékét!

Ma megint minden templomban megkondul a harang hívó szava s meggyújtjuk az em-

lékezés fátylóját s bár egy évtized választ el már tőle, nem lesz alakja kisebb előttünk.

Hangosan szóló jele annak, hogy sokat vesztettünk benne.

* **Primicia a premontrei rend templomában.** Ritka és lélekemelő ünnepségnek volt színhelye kedden, f. hó 8-án, Mária születése napján, reggel 9 óraor a helybeli premontrei templom. *Falk* Agoston jászóvári premontrei kanonok, főgimnáziumi tanár, ekkor mutatta be az Ur oltárra előtt első szent mise áldozatát. A templom ez alkalomból zsúfolásig telt meg közönséggel és tanuló ifjúsággal. Az orgona szívéhez szóló hangja mellett vonult ki az új misés fényes segédletével és manduktorával, *Novotny* S. Alfonz igazgatóval. A főoltár virágdiszben pompázott, a jelen voltak meghatottan hallgatták, amikor az új misés ajkain felhangzott a »Veni Creator Spiritus« örök-szép dallama. Evangélium után a főgimnázium remekszavú hitszónoka, *Szilágyi* Dózsa premonkanonok, minden ízében ritka gonddal kidolgozott sz. beszédet tartott, Jézusról az első főpapról és az első tanárról beszélt! Hallgató-ságát a szószoros értelmében magával ragadta hatalmas szónokló remekművével. Amikor az új misést aposztrofálta, akinek édes anyja és nagybátyja is jelen volt az első szent mise alkalmából, egyetlen szem sem maradt könny nélkül. Ép oly megható jelenet volt az is, amidőn az ujmisés első szent miséjének végzetével áldást adott, a tiszteletreméltó édes anyja zokogva térdelt fia elé, a rendtársak pedig könnyekig meghatva fogadták ujmisés társuk áldását. Az összes jelen voltak emlékül csinos szent képet kaptak. Délben családi körben ebéd volt a rendházban. Ennek folyamán *Novotny* S. Alfonz házfőnök igazgató köszöntötte fel az ujmisést és családját. A rend *Nestora*, *Lencsés* János plébános a jelenlevő tankerületi főigazgatót, dr. *Vass Bertalant*, dr. *Márkus László* rendi ügyész pedig, remek beszédben a rend tagjait éltette.

* **A kir. kath. tanítóképezde kibővítése.** Csengery-utcán már majdnem teljesen elkészült a kir. kath. fitanítóképezde új, hatalmas épülete. Az intézet régi épületét ugyanis b. e. *Szmracsányi* Pál püspök bőkezűségéből kibővítették s a telek utcai részén egy emeletes épületet emeltek. Most már a tanítóképezdet négy osztályra bővítik ki s teljesen felszerelik. A kibővítés folytán új tanári állásokat létesítenek, amelyekre most irták ki a pályázatot a következőkben:

A nagyváradi róm. kath. tanítóképző fejlesztése folytán 2 rendes tanári állás töltetik be az 1908—9. iskolai évtől kezdve. Pályázhatnak róm. kath. vallásu a) nyelvtörténelmi szakra, b) mennyiségtan-természettudományi szakra, tanítóképzőintézeti, középiskolai s polgári iskolai oklevéllel bíró egyének; a nyelv-történelmi szakon előnyben részesülnek, kik a német nyelv tanítására is képesítve vannak. Rendes tanári illetmény: 2000 korona fizetés és 420 korona labér; ebből 1400 koronát és 420 korona labért az iskolafenntartó lat. szert. püspökség, 600 koronát, mint fizetés jellegével bíró segélyt, az állam fedez; az államszegély azonban a tanítóképzőben eltöltött szolgálati idő arányában

Fiúk! — Menjünk Klein Sándor és Vilmoshoz Fő-utca —

Leányok! üzletbe vásárolni, kapunk ott minden felszerelést ami szükséges, hogy az iskolában rendes tanulók lehessünk. Iskola-táskák 23, könyvszifjak 20, tentatartók 10, patent harisnyák 14, kötények 35, gallérok 5, ingek 70, kofferek 1 —, keték stb.

Grammophonok nagy választékban részletfizetésre is. — Intézetek részére teljes felszerelések.

idővel oly összegre egészítették ki, aminőt a hasonló szolgálati idővel bíró állami tanítóképző intézeti tanárok élveznek. A pályázók szabályszerűen fölszerelt kérvényüket méltóságos és főtiszt. Fetszer Antal fölsz. püspök, káptalani helynök urnak címezve az intézet igazgatóságához 1908. szept. 18-ig nyújtják be. Nagyvárad, 1908. szeptember 7-én. Az igazgatóság.

* **Kossuth Ferenc jobban van.** *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter állapotában a javulás csakugyan tartósan ígérkezik. Mint értesülünk, Kossuth Ferenc annyira jobban van, hogy már fölkelhetett. Ágyban ugyan nem kell maradnia, de azért lakásából el nem távozik. Orvosa, dr. Müller Kálmán egyetemi tanár főrendibázi tag, tekintettel Kossuth Ferenc állapotának javulására, egyelőre beszüntette látogatását a kereskedelmi miniszternél. Kossuth Lajos Tivadar ott időzik lábadozó bátyjának lakásán. Kossuth Lajos Tivadar e hó 29-ig marad Budapesten.

* **A kórház kitelepítése.** A kórház kitelepítésének kérdése jelenleg a szakértői vélemények hosszadalmas eljárásában vesztegel. A szakértők a megye szeptemberi közgyűlésére teljes kész javaslattal fognak szerepelni ép azért most serényen folyik a részükről a munka. A legnehezebb csomópont, melynek megoldásától volt ugyanis függővé téve a kitelepítés kérdése azaz 1 százalék pótdadó kivetése volt, ennek megadását illetve jóváhagyását a miniszter kilátásba helyezte már korábban. Most a belügyminiszter leiratában a megye által kivetetet százalék pótdadót tényleg jóváhagyta. E szerint most már pénz is van a kitelepítés céljaira, most azonban még telek nincsen, pár nap múlva kétségtelenül meg lesz ez is s így az építési munkálatok a tavasz folyamán megkezdődnek.

* **Megkergetett ügyvéd.** A napokban megírtuk, hogy a Ritók Zsigmond-utca sarkán dolgozó munkások dr. Puskás Béla nagyváradi fiatal ügyvédet megkergették. Utánajártunk a dolognak és ennek alapján közleményünket oda módosítjuk, hogy a munkások nem Puskás ügyvédet kergették meg, hanem egy őhozzá teljesen hasonló törvényszéki hivatalnokot, akinek azóta sikerült visszaszereznie a felesége által elvesztett tollat.

* **Hatósági husszék felállítása.** A földmívelésügyi miniszter, mint írtuk, szabályrendeletet küldött szét a kötelező huszvizsgálat tárgyában s a városi tanács megtette az intézkedéseket a szabályrendelet végrehajtása tárgyában. Dr. *Baróthy* Ákos városi főorvos most terjesztette elő a törvényhatósági állatorvos, a vágóhídi felügyelő és a kerületi tisztiorvosok meghallgatása után véleményes jelentését. Eszerint a főorvos tudomásul veszi, hogy a mészárszék, hentes husfeldolgozó helyiségek, piacok vizsgálatára — további intézkedésig — a kerületi tisztiorvosok illetékesek. A főorvos azonban azon véleményben van, hogy a felsorolt üzletek és a közfogyasztásra szánt hus megvizsgálását a városi állatorvos körébe kellene áttenni, hogy ez havonta, városrészenként felváltva teljesítse a vizsgálatot. Minden üzletben ellenőrző-íveknek kell lenni, amelyeket a vizsgálatkor kitöltenek s erről a rendőrkapitányi hivatal

értésíftse. A lóbus-mészárszék felállítását nem véleményezi a főorvos, mert a szegény közönség idegenkedik a lóhustól s a hatósági husszék felállításával az igények különben is ki lesznek elégítve. A hatósági husszék felállítása minden nehézség és költség nélkül keresztülvihető, mert építkezésre nincs szükség, mivel a hatósági husszék a Szent László téren, egy rendez mészárszék keretében felállítható. A miniszter akként intézkedik, hogy a sertés és malac levágása is csak a vágóhídon eszközölhető, tehát a városi tanács intézkedik a jelenlegi vágóhid kibővítése, vagy újavágóhid építése iránt.

* **Hol fog épülni a kórház.** Tegnap olyan megállapodás jött létre a kórház kitelepítése tárgyában a szemle megtartására kijelölt bizottságban, amelyből most már kétségtelenül megállapíthatjuk, hogy a kórház a Rimanóczy-féle telepen fog épülni. Tegnap ez ügyben úgy a megye, mint a város részéről kiküldött bizottság tartott szemlét, mely alkalommal megsemmisítették a Rimanóczy-féle telket és a Rulikovszky-ut melletti telket. A szemle alkalmával Rimler Károly polgármester kijelentette, hogy a város föltétlenül támogatni fogja a kórház ügyét, azonban csakis az esetben, ha az új kórház a város fejlődése szempontjából megfelelő telken fog épülni. A bizottság úgy a Rimanóczy mint a Rulikovszky-ut melletti telket alkalmasnak találta. A Rulikovszky-ut melletti hely azonban túlságosan alacsony fekvésű s ennek feltöltése óriási összegekbe kerülne. A Rimanóczy-féle telek azonban teljesen kifogástalan s az eddigi telek felett mindenféle szempontból dominál. A telek a bizottság egyhangú tetszését nyerte meg s így megállapodtak abban, hogy az új kórház építését ide fogják javasolni. A javaslattal a legőzelebb összehívandó kórházi választmány fog foglalkozni.

* **A hadtestparancsnok életveszélyben.** *Franck* Lyboriusz temesvári hadtestparancsnok élete tegnapelőtt komoly veszélyben forgott. A gyakorlótéren ugyanis egy század, helytelen felállítás következtében rossz irányba lött éles tölténnyel s a golyók a hadtestparancsnok mellett sivitottak el, úgy, hogy csakis a véletlennek tulajdonítható a hadtestparancsnok megmenekülése. Arad mellett Lippa vidéken most gyakorlatozik a 37, 33 és 101. ezred. Tegnap előtt Frank Lyboriusz személyesen vezetett egy kombinált zászlóalj gyakorlatot. A gyakorlatozó katonáktól megfelelő távolságban egy »holt területen« állott a hadtestparancsnok s innen adta ki rendeleteit. A katonák megkezdték az éles golyókkal való lövöldözést. Javában tartott a gyakorlat, amikor a hadtestparancsnok észrevette, hogy feje körül éles golyók süvitenek el, vagy közvetlen előtte furódnak a földbe. A hadtestparancsnok azonnal beszüntette a gyakorlatot s összehívta a tisztet, hogy megállapítsa a veszedelmes tévedés okát. A tanácskozás során megállapították, hogy a lövéseket a pórtartalékosok tették. Merényletről azonban szó sincs, csak rosszul lett felállítva két század és ezek lőttek a hadtestparancsnok irányába, annélkül természetesen, hogy tudták volna a parancsnok ott létét. A tanácskozás után Frank Lyboriusz a következőket mondta a tisztnek:

— Az ellenségtől szívesen leölvetem magam, de békében drága gyakorlat volna.

Ezután tovább folyt a gyakorlat zavartalanul. Az eset híre villámgyorsasággal terjedt el Lippán s most mindenki izgatottan tárgyalja a veszedelmes tévedést.

* **Rágalmak a MÁV ellen.** A külföldi, főleg pedig a német és francia sajtóban egy *Luksch* Vilmos nevű egyén buzamosabb idő óta a magyar királyi államvasutak igazgatósága ellen irányuló sértő és rágalmazó cikksorozatát tesz közzé. E rágalmak arra vezethetők vissza, hogy az igazgatóság vele, mint megbízhatatlannal, szerződéses viszonyba lépni nem kíván és mert a Magyar királyi államvasutak tagadó álláspontja miatt ezzel szemben támasztott igényeivel a bíróság által elutasított. *Luksch* Vilmos egyéniségét és megbízhatatlanságát kelő világitásba helyezi az a körülmény, hogy Budapest székesfőváros polgármestere nevezett ellen, a székesfővárosi adminisztrációnak többrendbeli rágalmazásai miatt bünyenítő feljelentést tett, minélfogva a budapesti kir. törvényszék *Luksch* Vilmost a fentiekben elkövetett és a büntető-törvénykönyv 258, 262 §§ és a 270 § 2. pontjában meghatározott nyilvános rágalmazás vétségében bűnösnek mondta ki és 55903—900. számú ítéletével 3 havi fogsággal sújtotta, mely ítélet a budapesti kir. ítéltő tábla 3684—901. B. sz. ítéletével helyben hagyva az ez ellenben nyújtott semmisségi panaszt pedig a kir. Curia 880—902. B. sz. végzésével elutasította. *Luksch* ez ítélettel reá mért büntetés alól szabadulandó külföldre szökött és így a Magyar királyi államvasutak vezető egyénei által ellenrágalmazás miatt folyamatba tett bűnygyben, a tárgyalás megtartható nem volt.

* **A várad-velencei Körözhíd.** Régen szükségét érzik a várad-velencei polgárok a tervbe vett hidnak, amely Várad-Velencét kötné össze a Körözs jobb parti részével. A főmérnöki hivatal már el is készítette a tervet és pedig egy gyalog és egy kocsí közlekedésre szolgáló hidra. A várad-velencei polgárok kedden deputációban jártak a polgármesternél, *Halász* Gyula plébános vezetése alatt s a tisztelgők kérték *Rimler* Károly polgármestert, hogy a tervbe vett velencei hidat mielőbb valósítsák meg, tekintettel a polgárok érdekeire, A polgármester ígéretet tett a köldötttségnek, hogy a kérelmet támogatja s a hid ügyét az októberi városi közgyűlés elé terjeszti a tanács.

* **Miniszteri megbízás.** A Kereskedelmi miniszter az Orsz. Gyermekvédő Liga által Nagyváradon október hó 15-én megavítandó inasotthon felügyelő bizottságában való képviselővel *Pozsonyi* László kir. kerületi iparfelügyelőt bizta meg.

* **Állategészségügyi szolgálat a vásártéren.** *Gerő* Armin rendőrkapitány bejelentette a városi tanácsnak, hogy *Alexander* Lajos állatorvos Dévára helyezése folytán a vásártéri állategészségügyi szolgálat teljesítésével *Székely* Aron m. kir. állatorvost bizta meg.

* **Öngyilkosság.** *Mészner* Rezsőné szül. *Reibel* Frida 38 éves nő, kinek férje süttősegéd Uri-u. 59. sz. a levő lakásukon tegnap reggel 7 óra tájt felakasztotta magát s mire tettét a házbeliak észrevették, kiszenvedett. Az asszony, hogy fuldoklását meg ne hallják vattát tett a szájába. A nagybeteg asszony végzetes tette némi magyarázattal szolgál ama papírszelet, melyre az öngyilkos halála előtt írónnal néhány szót írt németül. A sorok következőképen hang-

S a j á t készítményü
menyasszonyi kelen-
gyék. Női férfi és gyer-
mek fehérneműek. -

Menyasszonyi kelengyék
Grünvald és Vahl
Budapest, Nagyvárad, Bécs.
Rákóczi-ut 5 szám. Telefon 193 szám.

S a j á t készítményü
menyasszonyi ke-
lengyék, Blousok,
Jouponok, pongyolák.

Vasárnap: d. u. Bálkirálynő, este: Lotti ezredesei.

Az Irisz-balet. A repülő-balet, amely tündéres látványosságaival minden nap telt házat vonz, megváltoztatja programját. Holnap pénteken és szombaton a Virágakadás sikerei után az „Irisz”-balletet mutatja be, amely tündéres színpompájával, nagyszabású koncepciójával még a Virágakadást is felülmúlja. Az új program kétségtelenül szintén olyan telt házat gyűjt egybe, mint a vendégszereplés első napjaiban.

Műsorváltozás. A kedvelt, népszerű nyári bohózat: Berger Zsiga ma kerül utoljára színpadra. Új kabaretműsor lesz az utolsó felvonásban. Holnap este új rendezéssel szereposztással a múlt szezon egyik népszerű, nagysikerű darabját, Az asszonyregimentet adják. Szombaton este a legkacagtatóbb bohózatok egyikét: Mi történt az éjjel? — elevenítik fel. A vasárnapi program szintén nagyon vonzó. Délután a Bálkirálynő ez a finom zenéjű angol operett; este pedig a Lotti ezredesei kerül színpadra.

Nyári korrigálás. A szinkör nyári jellegének megfelelően szedetett ki a keddi számban megjelent kritika is: a nyári közönség »lustaság«-át írunk s ebből lett a nyári közönség »butasága«. Természetes dolog, hogy itt mindenki csak sajtóhibát sejtett, mégis a vaskos elferdítés miatt kénytelenek vagyunk az eredeti szót kiemelni azzal, hogy az egész csak egy kis technikai vagy korrigálási — butaság.

EGYESÜLETEK.

A kath. kör választmánya tegnap d. u. fél 6 órakor tartotta rendes havi ülését. Jelen voltak dr. *Vucskics Gyula* egyházi, *Dús László* világi alelnök, *Grócz Béla*, dr. *Hoványi Gyula*, dr. *Krüger Aladár*, *Kelemen Kálmán* és *Bodnár János* vál. tagok és dr. *Imrik Gusztáv* titkár. A választmányi ülés folyó ügyeket intézett el s tudomásul vette, hogy a vasárnap kezdődő országos katolikus nagygyűlésen a kör tagjai közül *Palotay László* nagyprépost, egyházi elnök vezetése mellett többen fognak részt venni, így dr. *Karácsonyi János*, dr. *Vucskics Gyula*, *Makkay József*, *Makucz Ernő* és dr. *Krüger Aladár*, aki a szövetkezeti kongresszuson hétfőn d. u. előadást is tart.

KÖZGAZDASÁG.

Az ideai szőlőtermelés.

— A hegyi választmány ülése. —

Telekürtölték az országot, hogy az idén olyan bő szüret lesz, hogy a gazdák nem tudják hova tenni a bort. Ennek a következménye az is, hogy a hordók ára rohamosan felszökött s ma már a hordó-vételnél 10—12 koronáról beszélnek hektoliterenként.

A valóságban pedig úgy áll a dolog, hogy ez évben, ha kedvezőtlen idő közbe nem jön, csak jó közepes termésre van kilátás. Az ez évi abnormis időjárás a bönök ígérkező termést nagyon megtizedelte.

A nagyvárad hegyen sok helyen fonnyad a szőlő; a levelek lehullottak s az összefonnyadt szemek is peregnék le. Ezt a káros jelenséget sokan a ragyának tulajdonítják, azonban

a hegyi választmány tagjai közvetlen vizsgálat alapján konstatálták, hogy ezen bajnak valódi oka az, miszerint a gazdák elmulasztották, vagy nem megfelelőleg teljesítették a permetezést. A hegyi választmány elhatározta, hogy a jövőben kötelezni fogja a gazdákat a permetezésre büntetés terhe alatt, amint azt a miniszteri rendelet és a helyhatósági szabályrendelet is előírja.

A hegyi választmány tegnap délután ülést tartott, amelyen dr. *Molnár Imre* elnöke alatt jelen voltak: *Bordé Ferenc*, *Sal Ferenc*, *Papp György*, *Székely Sándor*, *Kaczián Károly*, *Farkas László*, *Lukács Géza* ny. ezredes, *Balázsovich Rezső*, *Lausch Lároly* ny. ezredes, id. *Márkus János* hegybíró.

A hegybíró jelentése szerint a nagyvárad hegyen a közrend és a közbiztonság jó, mert semmi nevezetesebb bűncselekmény nem fordult elő. A közegészség is kielégítő a hegyen. A szőlő érésére augusztus hó 15-ig kedvező volt az időjárás, azonban ezután a folytonos esőzéstől rothadásnak indult a szőlő. Az augusztus 22-től beállott jó idő megakasztotta a további rothadást s ha szeptember folyamán kedvező lesz az időjárás, a bor minőségileg javul. Ezután a szüret idejét megállapító közgyűlést szeptember hó 20-án délelőtt 11 órára tüzték ki, a városháza bizottsági termébe.

Apróbb ügyek megbeszélése után az ülés véget ért.

Ertéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, szept. 9.

Osztrák hitelrészvény	—	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	—	748.—
Leszámitoló bank	—	—	743.75
Rimamurányi	—	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	—	692.25
Közuti vasut	—	—	552.—
Városi villamos vasut	—	—	269.—

A gabonátőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, szept. 9.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. szept. 9.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	94.50
Magyar nyereség sorsjegy kölesön	—	—	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	145.—
Osztrák járadék papírban	—	—	97.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	99.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	116.50
Osztrák korona járadék	—	—	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	748.—

Országos gyümölcs- és szőlőkiállítás Budapest. Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület f. é. szeptember hó 27-től október 4-ig beszédőleg 6 Nagyméltóságú Darányi Ignác dr. földművelésügyi miniszter ur védnöksége alatt a városligeti nagy iparcarnokban gyümölcsvásárral egybekötött országos gyümölcs- és szőlőkiállítást rendez, melynek célja nemcsak a hazai gyümölcstermelés emelése s a megfelelő gyümölcsfajták vidékenként való ren-

dezése, ismertetése, hanem az idén hazánk sok helyén mutakozó gyümölcstermés feleslegének értékesítése is.

Felhívjuk ennél fogva hazánk gyümölcstermelőit, szőlőbirtokosait s konzervgyárosait, hogy fenti kiállításon a hazai termékek előnyös bemutatása érdekében annál tömegesebben s saját jól feltett érdekükben vegyenek részt s gyümölcskészletüket mielőbb az Országos Magyar Kertészeti Egyesület titkárságánál (IV. Koronaherceg-utca 16.) bejelentésük, ugyanott bejelentési ív s részletes program kapható.

A kamara értesítése. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 75236—VI C. 908 sz. leirata folytán, van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a klosterneuburgi katonai vonatszertár részére az 1909. évben szükséges cikkek szállítására vonatkozó pályázati felhívás a Budapesti Közlöny f. évi szeptember hó 7-iki számában közzététetett. Nagyvárad, 1908. szeptember 7 én. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara. *Huzella Gyula*, kir. kereskedelmi tanácsos elnök, dr. *Sarkadi Lajos*, titkár.

REGÉNYCSARNOK.

A P É N Z.

Írta: C. V.

(Folytatás.)

20

— Megállj, — inté Náthán, — belefutnál a posványba, megállj, majd én megyek hozzád s erre, bámulatosan tájékozva s kerülő utakon odaéért, hol Dávid, mintha oda szegezve a posványba, várta.

— Mivel szolgálhatok, testvér?

— Röviden elmondom, egy rendőrt akarunk eltenni lábálul, a rendőr magánosan lakik egy kis házban, a házkaput kulccsal nem szokta becsukni, éjjeli két órakor jön haza lefeküdni, a kérdés tehát az: ha tudsz-e valami olcsó gépet kiállítani, mely az illetőt, midőn az kezét a kapukilincsre helyezi, megöli, vagy veszélyesen megsebesítse?

Náthán lecsukta szemhéjait s gondolkozóba merült.

— Igen is, lehetséges — válaszolt percnyi gondolkodás után, nincs is miért komplikáltabb szerkezetet keresni, a cél elérhető: ha a kapu fölébe egy horgot verünk, egy gyöngy fonál szálra egy éles kést kötünk, a kést úgy alkalmazzuk, hogy a horogra telepített fonálon néhány lábny magasságban éles hegyével lefele csüngjön, a vékony fonál szálát pedig az ajtó kilincsre kötjük.

Már most, ha egy erős férfikéz a kilincset lenyomja, a gyöngy fonál megfeszül, elszakad, s a hegyes kés az illetőnek valószínűleg fején vagy vállán ejt sebet, oly mélyet, arról biztosítlak, hogy lesz mit gyógyítani rajta, ha bele nem hall!

— Jehova csókoljon meg találmányodért! — kiált föl Dávid örömtől sugárzó arccal.

— De egy nehézség vár Dávid, egy elháríthatatlan akadály! A szerkezetet, ha elkészítettem, kivélem más helyesen és szakértőn nem alkalmazhatja s mint tudod, én nyugalomba helyeztem magamat s innen nem szoktam kimozdulni.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

D. L. Helyben. Az érdekes és nagy igazságot tartalmazó cikket megkaptuk, köszönjük, de mai lapunkban már nem helyezhettük el. Legközelebb mindenesetre sorát ejtjük. Üdvözlöt.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

HAVI FIZETÉSSEL!

Könyvkihordó asszonyok felvételnek **Sebő Imre** könyvkereskedésében Rákóczi-ut.

Pollák Zsigmond

30 év óta fentálló jó **hirnevű** rőfős és divatáru nagy raktárában **elárusításra** kerülnek az összes raktáron levő őszi ujdonságok vászon, damaszt és ágy garniturok. Mindenkinek **saját érdeke**, hogy ezen áruházat felkeresse, mert **oly olcsón** sehol sem szeresheti be szükségleteit, mint ezen fent nevezett üzegnél. **Tisztelettel**

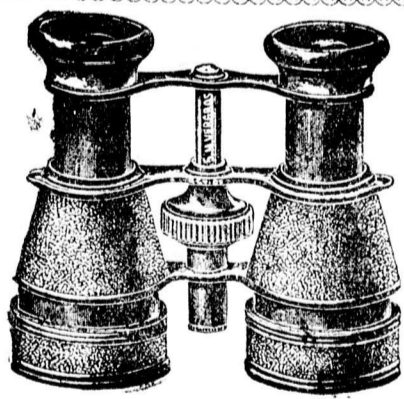
POLLÁK ZSIGMOND

Kossuth utca elején.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

látészésznél Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközöltetnek!
Saját műhely!

**Wallerstein
Fülöp Fiai cég**

Bémer-tér, Pannonia mellett

Az őszi ujdonságok már megérkeztek!!

Férfi kalapok, ingek, nyakkendők, és zsebkezdők különlegességek, női berliner, gyapju és selyem kezdők, és escharpok. — Schroll féle sifonok és vásznak, paplanok mesés olcsó árakban! Szabó kellékek, bélés árak!

Kézimunkák és minden hozzávalók

!! FELTÜNŐ OLCSÓ ÁRAK !!

KLEPFER ALBERT

— FÉRFI ÉS NŐI DIVATÁRU ÁZÁBAN. —

Nagyvárad, Teleky-utca 28 szám.

TELEFON 703.

a bekövetkezett
holt idényre

a rőfös árak árait
tetemesen leszál-
litotta.

Most jut eszembe, hogy

iskolai

harisnya, női és férfi harisnya, keztyű, trikó, kötött kabátka és mellény, sálkendő, valódi Jäger tanár-ruházat és esőernyőnek a legversenyképesebb beszerzési forrása.

BARTOS H. és TSA

kizárólagos harisnyai és ernyőkülönlegességi üzlete

NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 2.
(Bazár-épület.)

!! Javítások elfogadtatnak !!

Az őszi és téli áruk kiárúsítása megkezdődött

Ifj. Kohn Sámuel Bemér-téri nagy áruházában,

hol a legjobb minőségű őszi és téli kelmek, se-lyemblousra valók, őszi és téli felöltő modellek, szőrmegallérok, kabátok, fehérneműk, vásznak, szőnyegek, függönyök, asztalneműek stb.

végeladási árban árusítatnak ki.

Saját érdeke tehát mindenkinek, hogy ebbeli szükségletének beszerzése előtt a cég áruházat felkeresse, hol az árak rendkívüli olcsóságáról az áruk jó s á g á r ó l személyesen is meggyőződhetik.

Elsőrangú divattermeiben a legszebb angol kosztümök és francia toilettek igen jutányos árban vállaltatnak.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye. Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége. Kiváló egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős szját te. meső, kitűnő boraival, finom Dreher sörrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékelték. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Spitz Jenő

épület üveges
Nagyváradon,
Nagy Teleky-utca 16. sz.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy egy a mai kornak teljesen megfelelő üveg, porcellán, tükör és kép üzletet nyitottam. Raktáron tartok mindenféle szervizeket, lámpákat, tükröket, képeket a leggyorsabbtól a legdíszesebb kivitelig.

Elfogadok képek keretezését, épületek üvegezését és egész éven átali jókárban tartását mérsékelt árak mellett.

Nagyobb épületek üvegezéséhez költségvetéssel szolgálók. Szíves meghívásra bárhol megjelenek. Csak kérem egy levelező lappal felkeresni méltóztassanak. A nagyérdemű közönség pártfogását kérem.

Spitz Jenő, üveges
Egy liter petróleum 20 fillér.

XI-ik évfolyam. **Beiratások** Telefon 63-45.
naponta 9-6 óráig.

SOMOGYI MÓR

tanár, zongoraművész
államilag képesített okleveles zenetanár igazgatása alatt álló ZENE-konzervatóriumban

Budapest, VII., Erzsébet-körut 44.

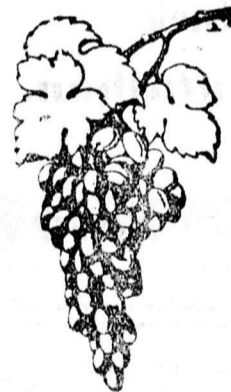
zongora, hegedő, ének, gordonka, cimbalom, az összes fűvő- és vonóhangszerekre, valamint zeneelméleti tantárgyakkal.

Allamilag diplomált zenetanárok. A tanerők létszma 26.

Vidéki lányok részére

internátus.

Prospektussal kívánatra szolgál az igazgatóság.

20 krajcár kilója

a mézédés legfinomabb chassellas és muskotály.

csemege szőlőnek

MERTZ

fűszer- és csemege üzletében. **Körös-utoza.**

— Telefon szám 448. —

Ezen szőlő kizárólag eredeti 5-6 és 10 kilós kosarakban lesz árusítva, kosár hozzá ingyen. Magyar bodegámban a legjobb hegyborok legolcsóbb árban lesznek ki mérve. Pontos kiszolgálás.

Iskola idény beálltával

fedezzük szükségletünket kész fiu- és gyermek-ruhákban csakis

Kálmán Ferencz

férfi-szabó, kész ruhaáruházában.

Nagyvárad, Rákóczi-út.
(az Orsolya-zárdával szemben.)

legjobb helyen készült munka, utól-
:: érhetetlen olcsó szabott árak, ::

